

مقایسه تطبیقی آرای فقہی
ورفتار سیاسی آیت‌الله منتظری

تضاد با خویش

حسن رحیم‌پور ازغدی: سپس اشاره می‌کند که در قانون به دنبال کلمه اسلام توضیح داده شود که به معنی «اختصاص حاکمیت و تشریح به خدا و تسلیم در برابر الله است» و سپس:

«اینکه آقایان فرمودند که «آزادی و اختیار انسان در ساختن سرنوشت خویش»، این معنایی است که ولو آقایان معنی دیگری برای آن می‌کنند اما موهم خلاف است. ممکن است معنایش این است که اگر می‌خواهد ایمان اختیار کند یا کفر اختیار کند یا اگر می‌خواهد مثلاً فساد در عمل داشته باشد، آزاد است. این یک چیز مجملی است که باید در محدوده قوانین چنین چیزی به آن اضافه شود و الا از آن سوءاستفاده می‌شود و فردا ممکن است کسی بگوید که مطابق این اصل دوم قانون اساسی، آزادی مطلق است. و جالب است که شهید بهشتی در پاسخ به ایشان، وی را از جمود بر لفظ، برحذر داشته و از الفاظ و مفاهیمی چون آزادی، اسلام انقلابی، توحید و نظام توحیدی، اجتهاد پویا و... دفاع می‌کند. آقای منتظری سپس «تعبیر آزادی انسان در انتخاب سرنوشت خویش» را نیز نقد می‌کند که این آزادی، مبهم است و باید تصریح شود که این صرفاً آزادی تکوین به معنی اراده است و الا باید تصریح شود که آزادی‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی صرفاً در محدوده قوانین اسلام و شرع، مشروع است. وی همچنین از ضرورت اعتقاد سالم و محکم به توحید، نبوت، امامت و معاد در مسئولان حکومتی سخن می‌گوید و در پاسخ به جریانات انحرافی که می‌گفتند قانون اساسی، جای ردیف کردن اصول دین نیست، بسر دخالت و تاثیر قطعی این اعتقادات در نحوه حکومت تاکید می‌کرد و نیز بر اینکه باید تصریح شود که معیار قانونگذاری و مدیریت اجرایی در کشور تنها و تنها ضوابط اسلامی است و نه حقوق بین‌المللی یا حقوق بشری که در سازمان ملل تصویب شده است. همچنین ایشان در باب عزل رئیس جمهور به دست رهبر بر این نکته تاکید داشت که مشروعیت ریاست جمهوری با تنفیذ رهبری است و نباید دست رهبر در عزل رئیس جمهور بسته باشد زیرا طبق قانون مورد بحث، در صورت رای اکثریت مجلس، پرونده رئیس جمهور باید به شورای عالی قضایی رفته و در صورت موافقت شورا، سپس رهبر با در نظر گرفتن همه جهات، تصمیم عزل را اجرا کند. آقای منتظری به این شیوه اعتراض کرده و می‌گوید: «به این ترتیب، عزل کننده رئیس جمهور، مجلس و قوه قضائیه می‌شود نه رهبر. رهبر عملاً فقط مجری عزل است. حال آنکه باید زمام عزل و نصب رئیس جمهور کاملاً در دست رهبری باشد چه رئیس جمهور، عامل و کارگزار رهبری است».

و در ادامه می‌افزاید: «اینجا برای رهبر یک وظیفه و شأنی درست کردید ولی همه‌اش توخالی و ظاهری است و هیچ شأنی نیست. برای اینکه اولاً اگر رئیس جمهور متهم به یک جرمی باشد، به مجلس شورا چه مربوط است؟... و اما درباره شورایی قضایی، جرم که در دادگاه عالی قضایی ثابت شد دیگر عزلش احتیاج به رهبر ندارد، خب هر بقالی هم چنانچه از رئیس جمهور شکایت کرد و معلوم شد مجرم است، او را کتار بگذارند، شما برای رهبر، مقام و شأنی قائل نشده‌اید و این یک امر تشریفاتی و زائد شده است. شما برای رهبر، مقام و شأنی قائل نشده‌اید و آنچه در این اصل، مهم بوده، آن جهت است که تأیید کاندیداهای ریاست جمهوری باید از طرف رهبر باشد برای اینکه حکومت، حکومت اسلامی باشد، من پیشنهاد می‌کنم این عبارت باید قطعاً به اختیارات رهبری اضافه شود که «تأیید کاندیداهای ریاست جمهوری به منظور اسلامی بودن حکومت و ضمانت اجرایی آن» شما یک چیز لازم را حذف و یک چیز لغو را اضافه کرده‌اید. آیا رهبر از یک بقال پایین‌تر است؟»

بنابراین شأن رئیس جمهور، کاملاً فرع بر شأن رهبری است و در نصب و عزل باید کاملاً تحت اختیار رهبر باشد. این دیدگاه مؤکد و جناب آقای منتظری در مذاکرات خبرگان و تدوین قانون اساسی بود و در مساله تعیین یا تنفیذ مشروعیت حکم ریاست جمهوری نیز وقتی بحث جمهوری و اسلامیت و نقش امضای رهبر در باب مشروعیت رئیس جمهور مطرح می‌شود، آقای منتظری در پاسخ به برخی اعضای مجلس خبرگان که در باب «جمهوریت» دچار سوءفهم بودند آنان را غریزه خوانده و شأن بالای رهبری را یادآوری کرده و طی سخنانی مبسوط چنین می‌گویند: «غریزگی منحصر نیست به اینکه انسان لباسش یا کلاهش یا دکور منزش مثل غرب باشد»

تأملی در سیستم انتخاباتی ایالات متحده

رئیس جمهور غیر مستقیم!

■ آزاده شهریاری

ایالات متحده آمریکا در شهر واشنگتن می‌شوند، اما اکنون این افراد به طور مستقیم توسط مردم و در روز انتخابات ریاست جمهوری برگزیده می‌شوند. افراد انتخاب شده که نباید هیچ سمت دولتی داشته باشند، در ماه دسامبر یعنی یک ماه بعد از برگزاری انتخابات عمومی، در کنگره گرد هم می‌آیند و آرای خود را برای انتخاب رئیس جمهوری ایالات متحده به صندوق‌ها می‌اندازند. به‌طور معمول همواره نامزدی که در ایالتی توسط مردم، حائز رای مردمی (Vote Popular) بیشتری شده باشد، از سوی هیات انتخاباتی آن ایالت برگزیده می‌شود، هر چند استثنائاتی نیز در طول ۲ قرن گذشته وجود داشته است. در انتخابات عمومی ماه نوامبر، پس از مشخص شدن میزان «آرای مردمی» هر نامزد در هر ایالت، می‌توان با شمارش تعداد هیات‌های انتخاباتی، نامزد پیروز انتخابات ریاست جمهوری را شناسایی کرد. اعلام رسمی نتایج انتخابات تا جلسه مشترک مجلس نمایندگان و سنا در ماه دسامبر طول می‌کشد که در آنجا معاون رئیس جمهوری به عنوان رئیس سنا، نتایج آرای هیات‌های انتخاباتی را فراتر می‌کند و بدین ترتیب رئیس جمهوری بعدی ایالات متحده آمریکا به طور رسمی اعلام می‌شود، بنابراین طبق چنین روشی کاندیدایی که آرای اکثریت بیشتری کسب کرده است، با وجود داشتن رای مردمی کمتر در مجموع ایالات، راهی کاخ سفید خواهد شد. پس از طی این مراحل، الکتورها روز دوشنبه بعد از دومین چهارشنبه ماه دسامبر در ایالات متبوع خود گرد هم خواهند آمد تا سرنوشت انتخابات را رقم بزنند. رای‌دهندگان کنترل کننده به عضویت کالج‌های انتخاباتی درآمده‌اند، در دادن رای خود آزادند، اما در عین حال متعهدند به کاندیدایی که بیشترین رای مردمی را در ایالت متبوع به دست آورده، رای دهند.

جمهوری ایالات متحده آمریکا محسوب می‌شود. انتخاب رئیس جمهوری در آمریکا به صورت ۲ مرحله‌ای انجام می‌شود. مردم در روز انتخابات، از یکسو به طور مستقیم به نامزد ریاست جمهوری و معاون وی رای می‌دهند و از سوی دیگر اعضای هیات‌های انتخاباتی را برمی‌گزینند.

الکتورها

بر اساس قانون اساسی آمریکا و طبق اصل ۲ این قانون، تعداد اعضای هیات‌های انتخاباتی هر ایالت معادل مجموع تعداد نمایندگان و سناتورهای همان ایالت است. هر چه ایالت پرجمعیت‌تر باشد، تعداد اعضای هیات‌های انتخاباتی آن نیز بیشتر خواهد بود. به همین دلیل نقش ایالت‌هایی نظیر کالیفرنیا، تگزاس و نیویورک به نسبت ایالت‌هایی مثل «پوتا»، «ایوومینگ» یا «مونتانا» در انتخاب رئیس جمهوری آمریکا به مراتب بیشتر است.

در حال حاضر بیشترین تعداد هیات‌های انتخاباتی به کالیفرنیا با ۵۴ عضو تعلق دارد و پس از آن نیویورک با ۳۳ عضو قرار می‌گیرد. ۷ ایالت نیز همراه «واشنگتن دی. سی» «آیانتخت» تنها دارای ۳ کرسی هیات انتخاباتی هستند. شهروندان واشنگتن دی. سی تا سال ۱۹۶۰ از شرکت در انتخابات ریاست جمهوری محروم بودند و بر اساس اصلاحیه بیست و سوم اجازه یافتند مانند دیگر شهروندان آمریکایی رئیس جمهوری خود را برگزینند. از آنجا که واشنگتن دی. سی در کنگره دارای نماینده حق رای نبود، اصلاحیه بیست و سوم تعداد اعضای هیات انتخاباتی این شهر را همانند ایالت‌های کم‌جمعیت، ۳ عضو تعیین کرد.

ابتدا شیوه انتخاب اعضای هیات‌های انتخاباتی به این صورت بود که مجالس قانونگذاری ایالت‌ها، پیش از برپایی انتخابات عمومی، افرادی را انتخاب می‌کردند و آنان نیز برای تعیین رئیس جمهوری رهسپار کنگره می‌رفتند.

کنگره در واقع این رای‌دهندگان یا الکتورهای منتخب مردم هستند که رئیس جمهوری ایالات متحده را انتخاب می‌کنند. مجمع انتخاباتی یا هیات‌های انتخاب کننده رئیس جمهوری آمریکا در حقیقت آخرین مرحله از روند طولانی و طاقت‌فرسای انتخابات ریاست

سیستم انتخاباتی آمریکا

هنگامی که مردم آمریکا برای انتخاب رئیس جمهوری و معاون رئیس جمهوری کشورشان پای صندوق‌های رای می‌روند در حقیقت به آن دسته از الکتورهایی (رای‌دهندگان) رای می‌دهند که به اصطلاح به آنان اعضای مجمع انتخاب کنندگان یا الکتورهای کالج‌های انتخاباتی (Electoral College) می‌گویند. در واقع این رای‌دهندگان یا الکتورهای منتخب مردم هستند که رئیس جمهوری ایالات متحده را انتخاب می‌کنند. مجمع انتخاباتی یا هیات‌های انتخاب کننده رئیس جمهوری آمریکا در حقیقت آخرین مرحله از روند طولانی و طاقت‌فرسای انتخابات ریاست

انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا: روند انجام و نامزدها

